

БОШКО ТОМАШЕВИЋ

ПУТ И ИСКУСТВО

ПУТ И ИСКУСТВО

Када зима и снег поново нападну нашу башту,
кад стајаћемо иза прозора ослоњени на шапат сата
и уз устобочени мирис дуње на ормару што на јесен
ће нас подсећати – то доба, драга, од нас биће далеко,
неповратно можда. Живот се наш обећањем више огртати
неће, но мером која удешава наш стас и знани нам страх
да понављања више нису згода нашег даха, но ход право
у чисто занемело што тока више не има, но нам стајност
успављујућу нуди као ветар старе гране на путу под ињем
свирепим и језним.

У том крајолику у ког доспесмо ињем нашим радозналим,
ту, сред вечности већ нам припремљене, зебња се у срцу
нашем шуња и развлачи косо као некад пролеће са будоара,
вукућ успомене далеке редом, китњастим маглинама налик.

Куда то ходасмо, душо, двојној бури слични? – Беше нам
слатко у летње дане слушати бујицу грлицâ и косова ромињање,
читати изненадну кишу са млакога облака, сунце под сенком
од липâ упијати, благост мирисног ветра са терасе баштенске
по душама нашим разносити.

Живота сву буку прођосмо тако целим нашим ињем.
Какво сазнање са тог пута донесосмо? – Тек чисту белину наше
баште

слатко ко мора топла обале Југа. Таква је свила зимских дана
блиских зрелој
души кад вида ране својој Лири и следи маштом богињу Лепоте
што ко сенка
пролећна прамиња по нежности млечног јутра и греје питом сјај.

КАКО СУ ЛЕПА ИЊА У ЗИМСКИМ ВЕЧЕРИМА

Како су лепа иња у зимским вечерима,
та хладна сунца у проласку сати кроз собе
Крстовданских сенки што блистаху тавно иза
блиских лица ко корали бистрих мора сред тишине
наших успомена.

Самотни простор из прошлих времена, у маглини
јованске зиме тајном лепотом леда заведене,
прича да је тако увек било, вејавица дође, загуши
капке и возе се санкама блиске душе кроз белу буру,
са немирним анђелима у рукама споју.

И све се око бића лије, поље у сумраку, сребро и
жад, студен и вихор ко са шалом сплетени јуре током
безвременог чувства, чинима људске душе опчињени
ка неземаљском свету што их чека потом.

Оно што настаде у мењави-трону беше титрави сан
свеће на утрини собе. Пламсаве влати кретања сати
гореле су тајом даље. Снег са прозором укрштен се слио
и око са оком, ко птица и бреза, уз ћутање грлили се даље.

То беше тако једном, у даљи једној!

Памтиш ли још, душо, ледене кристале на брезе у врту пјане?
Тишину у соби? Чекање да се крај дуње на ормару угао смрачи?
Крстовданске сенке што блистаху тавно, лепоте иња у зимским
вечерима, јецајне струне плаве са сумрачних висина што као музика
капљу на спис наших успомена?

БОГОЈАВЉЕЊЕ, ТИ, ДАВНО ОДЈЕДРИЛО

Богојављење драго, усних у теби по дану снежном.
Паперје мекоте на тебе је полегло, са студи је дошло, на мене
је пало. Коса ми бела, године позне, а у себе гледам далеког
у бриди зиме, дечкића што носи стаклен покал по обичају дрвном
да из цркве кући донесе освећене воде, ко факат здравља икона
на то да је потпише својом силом.

Не вара ме сета оно што сада гледам. У храму ваздух ледан.
Мирише магла тамјана сненог. Буре тамно од тишлера донето.
Вода у њему црнобистра и струкови сувих босоока. Зима и лето у
том цвету се сплело. Сlike ове од давнине Богојављење је сад ко
туљан телом покрило. И док целивам крст што на усни бриди ледан
ја орем бол свега што у целову сакупљено лежи: ратаре убоге који
сада ту нису но на гробљу почивају, у слеђеној пољани ињем
покривеној;
грађанина-чиновника у дебелој бунди некад, пресељеног по
кишној плими
у гробницу скупу покривену сада јануарским снегом. – Поравнато
судбом
људском све ово што гледам и над чиме сам сетан и надамном биће.
Богојављење драго, зимски престо голубица у зраку, ти, шириш
ми жиле, целиваш
и мене студном иглицом танком, пробијаш оклоп кад љубљах те
некад
љубављу дечијом, љубим те и сада старац пред одлазак у лику зиме,
заривен у олтаре, заривен у риме, у бескућство свега што записано
је овде.

„ИСТИНЕ, НЕ СУМЊАЈУЋИ У СВЕ ЊЕНЕ ЧАРИ...”

Истине, не сумњајући у све њене чари, лепоту и боре, никад нећеш
наћи. Прошла су позвања некадањег живота и не тражи више оно
што те
знању вукло. Ми слепи смо, душо, сада. И светлост је са јагањцима
у тору уминула. Чак и она, мила.

Гледамо само без брбљаве страсти у изборану кору ситих милина.
Чедо бивших дана сад милује језу узалудног чекања и часовник
бије на утваре лутања. Није у рају некад тако било! Сад ова је земља
празна плавет иња, руј пепела, гладних ватри, згаслих пре наших
дана
и јутара отераних ка студени и муци давно заораних страна.

Таштина која нам још увек душом лопти као местом где се и
драгуљ топи
није се одала чедном зову страсти – истине пронаћи, поклонити
је олтару
живота, жубору водâ лотосних фонтана, невином небу са луком
признања
да све је тако како ум нам сања.

С древних поља страве предубоке и самртног ока већ одавно вуче
се истина
ко рало пред тежаком и више ничију душу не привлачи својим
чедним светом.
Спава савладана утваром водвиља у веку нечовека чија гордост
пада на дно
језног морâ где се тама купа с косом распуштеном, гмазних увојака.

Та опака беда новог човека, смешног богомољца пред олтаром
од злата
који бесконачност гледа коначноме предан, „бичу кога племе воли
да га
чини глупим”⁴, кружи тако даље кроз бурне расправе удаљен од
плама ког
нескривеност зову, казујућ уз пратњу огледала глатког – истине
без сумње
никад нећеш наћи.

⁴ Шарл Бодлер: „Путовање”, VI, трећа строфа, четврти стих. Прим. Б. Т.